

TIMP ȘI TEMPORALITATE ÎN CREAȚIA LUI GRIGORE VIERU

Adela NOVAC

Conferențiar universitar, Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți,
adelanovac11@gmail.com

Abstract

Time plays a decisive role in the organization and cohesion of a text. Any literary text opens temporal perspectives by expanding the scope of semantic tenses, by converting grammar temporal meanings in artistic temporal meanings. Thus, the grammar duration becomes a poetic category, including the narrative time (of characters and events); *enunciation time* (the narrator's time, which may be prospective, retrospective, synchronous); *reception duration* (this belongs to the reader, and it can be synchronized with the other two, or it can remain detached). In the works of Gr. Vieru, the temporal coordination, the mandatory coordination of the deictic framework, is grammatically coded in any sentence, and it can be realised through morphological, syntactic or lexical means.

Keywords: literary text, poetic category, narrative time, enunciation time, reception time.

Categoria gramaticală a timpului plasează temporal acțiunea, stabilește cronologia evenimentelor și durata acestora. Timpul joacă un rol determinant în structurarea unui text. În interiorul aceleiași fraze, aceluiași text, putem atesta schimbarea axei temporale de la prezent la trecut sau schimbarea timpului verbal în interiorul aceleiași axe temporale (trecerea de la perfectul simplu la imperfect) etc. Astfel, în interiorul sistemului gramatical al limbii, poetul alege timpul la care raportează comunicarea. Resursele de expresivitate artistică a modurilor, specifice verbului, sunt actualizate prin marcarea modului în care emițătorul se raportează la obiectul enunțării, felul în care le percepe și ipostaza lui față de evenimentele, situațiile sau stările comunicate. În această ordine de idei, se impune afirmația lingvistului D. Irimia care

susține că, în creația literară, „timpul gramatical se constituie într-o categorie poetică, implicând *timpul narațiunii* (al personajelor și evenimentelor); *timpul enunțării* (al naratorului, care poate fi prospectiv, retrospectiv, sincron); *timpul receptării* (al cititorului, care se poate sincroniza cu celelalte două sau poate rămâne detașat de ele)“ (cf. Irimia 1986).

Astfel, desfășurarea timpului diferă de la un autor la altul, în funcție de perspectiva comunicării estetice: obiectivarea narațiunii, implicarea cititorului etc., este determinată de convertirea sensurilor temporale gramaticale în sensuri temporale artistice. Esența acestui proces constă în deschiderea unor *perspective temporale* (concept pus în circulație de T. Vianu, în studiul *Structura timpului și flexiunea verbală*) prin expansiunea sferei semantice a timpurilor verbale; acestea, lăsându-se într-un mai înalt grad modelate de categoria aspectului, își dizolvă individualitatea lineară, implicând succesivitate în sugestia unui flux temporal continuu, refuzând fragmentarea în favoarea simultaneității, în care se află implicați deopotrivă scriitor, evenimente și cititor (cf. Irimia 1986).

Trebuie să spunem că sistemul timpurilor poate fi un factor de caracterizare a unui text poetic. Astfel, valorile expresive ale indicativului sunt diferențiate în funcție de forma temporală a verbului, fiecare dintre timpurile indicativului având propriile valențe stilistice. În acest sens, e de notat faptul că în creația viereană atestăm verbe la indicativ (prezent, trecut, imperfect, perfectul compus, mai mult ca perfectul și viitor), indici ai unor acțiuni trecute și reale, dar și viitoare. Trecutului real i se opune certitudinea prezentului.

Coordonata temporală, coordonată obligatorie a cadrului deictic, e codificată gramatical în orice enunț și se realizează prin mijloace morfologice, sintactice și lexicale.

În acest sens, am menționa că mijlocul morfologic de redare a timpului este verbul la unul dintre timpurile și modurile personale ale lui. În creația viereană, atestăm verbe la modul indicativ, timpul prezent, trecut și viitor, precum și la modurile conjunctiv și imperativ.

E știut faptul că timpul *prezent* actualizează evenimentele și conferă textului impresia de realism, dinamism, dramatism și are ca rezultat proiecția imaginară a stărilor emoționale, exteriorizarea eului liric. Prezentul, în viziunea lui D. Irimia, este timpul gramatical în sfera căruia se interferează, până la suprapunere cele trei temporalități ale timpului artistic (a enunțării, a textului și a receptării). Prin prezent, scriitorul și cititorul pătrund în timpul narațiunii, își dizolvă în sfera lui propriile timpuri (cf. Irimia 1986).

Astfel, strict morfologic, în poezia lui Gr. Vieru, se înregistrează o serie compactă de verbe **la indicativ prezent**: *Mama doarme cu capul/ pe tremurul frunzei de poamă* (40); *Prima dată în viață/ își vede mâinile*

ea (41); *îmi cade brațul slab* (100); *Precum de ochii mamei/ eu fruntea îmi lipesc* (68); *Seara bărbatului/ cuprind căldarea/ cu palmele înfierbântate* (33); *Nu-mi lua cercei și salbe,/ că de-acum am plete albe* (43); *clovnul acelu care poartă-n urechel...un cercel auriu* (57); *cine ridică mormântul/ spre gura uscată a ta?* (70); *plugarii se stropesc cu apă pe față/ și trupul lor se luminează* (33) etc.

Imperfectul susține ideea de acțiune ce nu se mai sfârșește, subliniază tensiunea acțiunii, continuitatea, durata. În acest sens, imperfectul este un timp foarte frecvent la Gr. Vieru și, deși gradul de narativitate al textelor la imperfect e destul de redus, în lucrări se creează totuși o tensiune de tip narativ. Astfel, chiar când este exclusiv descriptiv, imperfectul construiește o potențialitate narativă; imperfectul redă și accentuează stările durabile și solicită o anumită implicare din partea cititorului, ca și cum acțiunea s-ar desfășura în prezent. Imperfectul, prin semantica sa aspectuală, de timp al nedeterminării este un timp al perspectivelor, deschise spre trecut, care anulează, ca și prezentul, hotarul dintre timpul narațiunii (textului), timpul narării (enuțării) și timpul receptării. „Prin imperfect, cu o temporalitate anterioară prezentului comunicării în amândouă fazele sale (emitere-creație și receptare-recreație prin lectură), scriitorul și cititorul sunt scoși din propriul timp și aduși în contemporaneitatea evenimentelor pe care le contemplă în desfășurarea lor“ (ibidem). De exemplu: *O trugeau la pământ/ sărutările/ rămase pe umăr* (58); *copil, de ochii mamei/ eu fruntea îmi lipeam* (68); *tu mereu țineai capul/ Spre umărul meu, aplecat* (82); *Și părul tău lung, vălurat/ Curgea negru-ntre noi* (82); *Printre genele femeii/ răsărea pe cer și luna* (113); *Dormeam cu toții adânc/ Cu fața în jos* (129); *Ei apucau sfârțul trompetei cu gura/ Ca pe țâța la care au supt* (193); *Ei mutau mereu ziua dintr-un loc în altul* (193) etc.

Perfectul compus exprimă cu certitudine un fapt ce s-a realizat până la momentul vorbirii, având, în același timp, un caracter perfectiv și servind ca element de coeziune narativă: *Ea mai spre apă fața-și duse* (61); *Și nici marea, nici lumina/ C-ai atins-o tu cu mâna* (63); *Când m-am născut, pe frunte eu/ Aveam coroană-mpărătească* (69); *s-au întâlnit la mine-n plete* (69); *a-mbătrănit la mine-n creștet* (69); *Când el veni cu buze arse,/ oglinda apei ea o sparse* (61); *Și adormii cu tâmpla/ Albă ca de sare* (96); *A bubuit o inimă! Și inima aceea/ A bubuit la mine în piept* (147); *M-am despărțit de trupul meu* (147); *Și din gură și din cartel/ Cum miștitu-m-a mereu* (170); *Pentru că a văzut,/ Ochiul meu a murit* (184); *De n-ai purtat întâi pe frunte/ Cunună de sudoare* (172) etc.

Mai mult ca perfectul indică o acțiune trecută ce s-a realizat înaintea altei acțiuni tot trecute care „rupe temporalitatea desfășurării eveni-

mentelor narate de prezentul narării și al receptării, situând universul narațiunii într-un timp propriu, îndepărtat de trecut, în care cititorul, reținut în propriu-i timp, nu poate pătrunde decât ca ascultător“ (ibidem, 169). De exemplu: *Zburase mai sus chiar/ de aburii trupului ei fierbinte* (58); *Dar coborâse repede pe umărul bărbatului* (58); *De sub capu-mi brațul/ Ea, topit, și-l scoase* (96); *Tu brațele-mi legaseși/ Cu-al mamei păr de-argint* (100) etc.

Viitorul exprimă o acțiune ce se va realiza după momentul vorbirii și este utilizat în textul poetic ca mijloc de redare a posibilității acțiunii, a ipoteticului: *Că mama te-a legăna pe obraji, pe geana sa* (51); *Pleca-vor și buzele tale?! Pleoapele?! (78); Sărut mâinile tale/ Din care ierbi vor răsare* (135); *În altă lume se va deschide/ Ochiul meu* (84); *De ce să nu privești în ochii noștri/ Până când ne veți înțelege?* (191) etc.

Imperativul redă acțiuni ce se propun spre realizare persoanei a doua, fie că ea e concretă, fie că e generalizată. În același timp, imperativul este concurat de conjunctivul cu valoare imperativă. Valoarea stilistică a imperativului rezidă în capacitatea de exprimare a unor atitudini și trăiri subiective. Imperativul realizat prin conjunctiv pune în lumină discreția sentimentelor, delicatețea dorințelor, dar, în același timp, și nesiguranța, ipoteticul, sporind senzația de ireal, de vis și sugerând dorința. Menționăm, în această ordine de idei, și prezența verbelor la modul imperativ: *Bucură-i sâni cu lapte/ Și adu-i copilul ce-l vrea* (88); *Fă să-i răsară pe față/ Maternele pete frumos* (88); *Spre mine mâinile-ți întinde:/ Spre cel/ Care cu dor te-așteaptă* (130); *Apropie-mă liniștii ce ești/ Acum și-ntotdeauna* (130); *Taci, când trebuie, cu gura* (173); *Aruncă-ți inima în ceruri/ și-nvește glia* (174); *Trăiește, fiule, o viață/ Și cu a morții două* (174); *Trăiește-ți clipa în picioare/ Cum bradul și-o trăiește* (172); *Ascultă-mă! Întregul piept mi-e plin cu/ Jăratecul durerii* (179) etc. Verbele la modul imperativ sunt concurate de conjunctivul prezent cu valoare imperativă: *Ci să nu închidești cartea/ Ca pe recile-mi pleoape* (30); *Iar tu să vii din ploaie/ cu părul lung și ud/ și eu din plete stropii/ cum pică să-i aud* (34); *Iar ochii mamei/ să-i vezi oricând* (68); *Înainte de somn/ Să le închizi ochii/ Să le săruți fruntea* (143) etc.

Pe lângă mijloacele morfologice de redare a timpului, mai atestăm și mijloace sintactice și lexicale. Un rol deosebit îl au *îmbinările sintactice*, cu valoare temporală, prezente în creația viereană: *viața-ntreagă*, 358; *miez de noapte*, 30; *răsărit de soare*, 30; *ceas de taină*, 37; *în amiază*, 40; *ani de-a rândul*, 48; *în amurg*, 32; *prima dată-n viață*, 41; *azi dimineată*, 49; *duminică dimineată*, 60; *peste ani*, 84; *în noapte*, 100; *la ora de mister*, 100; *până-n zori*, 71; *pe la zori de zi*, 117; *începutul zilei*, 207; *apus de soare*, 219; *în vremuri de demult*, 323 etc.

Eu viața întregă, frate al meu./ Îmi caut măicuța (Oglinda de gheață, 358); *Azi dimineată/ Am sfârâmat oceantul* (Oceantul, 49); *Duminică dimineata/ Copiii noștri amândoi/ Se urcă în pat/ Între noi* (Joc de familie, 60); *În glasul tău/ De peste ani/ Aud străvechile porunci* (Această ramură, 84); *Ci maica lui/ De ani prea lungi de-a rândul/ Tot vine la izvoare* (Cămășile, 48); *Știu: cândva la miez de noapte./ Ori la răsărit de Soare* (Legământ; 30); *Mai ales, în amurg./ când soarele/ după dealuri se lasă./ mă doare* (Transplantare, 32); *Aduni până-n zori./ În pârg./ Spice de nehodină* (Noptile mamei, 71); *Astfel pe la zori de zi/ Floarea soarelui cânta* (Astfel, 117); *Curat este începutul zilei/ În zorii în care/ Deschidem ochii* (Treizeci de arginți, 207); *Chiar ceilalți: doi frați ai mei/ S-ar putea/ Să nu mai vadă apusul de soare* (Glasul, 219); *În vremuri de demult./ Așa ne învățau/ ceilalți strămoși-latinii* (Găsindute, 323); *Umbra păsării-n amiază/ palma mamei bandajează* (Când sunt eu lângă mama, 40) etc.

Îmbinările analizate comportă o vădită valoare afectivă și au rolul de a concretiza timpul exprimat. În același timp, din exemplele de mai sus, observăm că unitatea sintactică nu întotdeauna coincide cu cea metrică și, în rezultat, are loc desfacerea unităților sintactice prin pauza metrică, ceea ce duce, în consecință, la izolarea componentelor structurii sintactice, care sub aspect semantic, comportă ideea poetică: *Ce l-ai tăiat în noapte/ La ora de mister* (Alt cântec, 100); *Doamne, prima dată în viață/ își vede mâinile ea* (Mâinile mamei, 41); *Omul/ viața întregă/ își caută propriul mormânt* (Tudor Arghezi, 35); *La ceas de taină/ Ei vor veni* (Brîncuși, 37) etc.

Coordonata temporală se mai realizează la nivelul sintactic și prin segmente sintactice mai mari, *propozițiile circumstanțiale temporale*. Propozițiile temporale sunt plasate, în cea mai mare parte, înaintea propozițiilor regente, devenind astfel mai semnificative: *Mai ales, când arde pământul./ însetat de ploaie./ Mai ales, când nu se întoarce/ tata de la războaie./ Mai ales, când plec prin/ străini/ și nu scriu cu lunile acasă* (Transplantare, 32); *Când nu era oglinda încă./ ea-n apa limpede și-adâncă/ văzutu-s-a întâiași dată* (Joc de ape, 61); *Când el veni cu buze arse./ oglinda apei ea o sparse* (Joc de ape, 61); *Când m-am născut, pe frunte eu/ Aveam coroană-mpărâtească* (Mâinile mamei, 69); *Când eram mic/ Cineva îmi dădu un ocean* (Oceantul, 49) etc.

Comparând relația dintre pauza metrică și cea sintactică, constatăm că pauza metrică desface unitatea segmentului sintactic, astfel încât rima reține chiar și elementul relațional: *Copii am. Dar și-acuma când/ Vin zorii noaptea s-o destrame* (Mâinile mamei, 69); *Măream fărâma de azimă.../ Până când/ Puteam să rup din ea* (Oceantul, 49); *Așa ai mers*

până când,/ *Până când, mamă, ai ajuns*/ *În fața acestui soare asfințit* (Așa ai mers, mamă, 128); *Vremuri*,/ *Când*/ *Nici apele Prutului*/ *Nu mai știm*/ *De vor ajunge la mare* (Vremuri, 292) etc. Mai mult chiar: pauza metrică reorganizează structura sintactică și îi atribuie un sens sugestiv: *Există lumea cealaltă*/ *Cât timp*/ *Există pământul acest* (Litanii pentru orgă, 139); *Atunci când*/ *Bărbatul cu femeia se iubesc*,/ *Aureolele lor*/ *În una singură se unesc* (Aureola, 322) etc.

Coordonata temporală se realizează și la nivel lexical prin mijloace lexicale, cu ajutorul cărora se precizează localizarea în timp a acțiunii verbului, se determină caracterul desfășurării ei, se fixează intervalele de timp. Unul din mijloacele lexicale atestate în creația lui Grigore Vieru sunt *adverbele de timp*. Acestea sunt strâns legate de verb, deoarece realizând ideea de timp, ele, ca și timpurile verbului, au valori semantice asemănătoare. Ca și verbele, adverbele exprimă trecutul, prezentul și viitorul, precum anterioritatea și posterioritatea. După conținutul lor semantic, adverbele de timp, ce-și dau concursul în creația viereană, se clasifică în:

- adverb ce exprimă un raport de simultaneitate față de momentul vorbirii: *acum*, *acuma*, *azi*, *astăzi*, *imediat*, *îndată* etc.: *Acuma*/ *așezându-și-le/ pe-a mesei albă față*,/ *între fecior și noră stea* (Mâinile mamei, 41); *Acum pot foarte ușor să fug de-acasă* (Baladă, 52); *A fost război. Ecoul lui/ Și-acum mai este viu* (Cămășile, 48); *Azi dimineață*/ *Am sfârșemat oceanul* (Oceanul, 49); *Nu-mi lua cercei și salbe*,/ *Că de-acum am plete albe* (Cântecul mamei, 43); *Degrabă ieși-va combina*/ *La măcelul de spice* (Mai stai, 90) etc.;

- adverb ce exprimă un raport de posteritate față de momentul vorbirii: *măine*, *poimăine*, *deseară*, *după masă*, *pe urmă*, *apoi* etc.: *Căci măine fac băieții horă-n sat*,/ *Și fete multe-s*,/ *Câte-n flori albine* (Cămășile, 48); *Să știi că măinel*/ *Va curge sânge-adevărat pe jos* (Poate numai atunci, 189); *Măine-poimăine-am să scap* (Viața, 225) etc.;

- adverb ce exprimă un raport de anterioritate față de momentul vorbirii: *ieri*, *alaltăieri*, *aseară*, *deunăzi*, *odinioară*, *atunci*, *altădată*, *odată*, *în ajun*, *înainte*, *alaltăseară*, *adineaori*, *anțărț* etc.: *Nu știu cum și de undel Băiatul meu*/ *A scos ieri*/ *Acea jucărie veche* (Oceanul, 49); *Am s-ajung atunci*, *poate*/ *La mijlocul ei aproape* (Legământ, 30); *Să-ți trag radio și lumină*/ *Ți-am fâgăduit cândva* (Casa mea, 38); *Dar Dumnezeu/ aripi nu-i dete*/ *Atunci bărbatul veni* (Femeia, 58); *Aflând că frate-mi ești, odată*/ *Scăpai o lacrimă-n priviri* (Scrisoare din Basarabia, 162); *Cu liniștea palmelor tale*/ *Neînvățate să smulgă vreodată*/ *Parul din gard* (Ilașcu, 340) etc.;

- adverb ce determină acțiuni durative: *mereu*, *întruna*, *întotdeauna*, *niciodată*, *oricând*, *dintotdeauna*, *neîncetat*, *neconținut* etc.: *Și eu țin atât*

la mama,/ Că **nicicând** nu îndrăznesc/ Dumnezeu din privire/ Să mă vâr
să-l mâzgălesc (Autobiografică, 39); **Mereu**/ am în plus un cuvânt:/
punctul (Punctul, 55); Sărută-mă **mereu, mereu**,/ Să nu văd fața mării eu
(Cântec de femeie, 59); **Milă de tine mi-i/ Că n-ai avut niciodată** mamă,
/ Că n-ai avut niciodată copii (Litaniile pentru orgă, 137); **Apropie-mă**
liniștii ce ești/ Acum și-ntotdeauna (Chipul tău, mamă, 130); **Doamne, la**
noi,/ **Nu mai dispăre ciuda**,/ **Ea veșnic** ne va petrece (Glonte, 349); **Ori**
de câte ori/ Vedea un pom înflorit/ Ostașul acela/ se închina cucernic
(Vreme de război, 270); **Dar pururi** umblă îmbrăcat/ În slava Domnului
(Calea sângelui, 273) etc.;

- adverbe ce determină acțiuni iterative, repetate: *seara, noaptea, dimineța, ziua, primăvara, toamna, vara, iarna, uneori, adeseori, rareori, câteodată, zilnic, din când în când, lunar* etc.: *Există un cuib/ care umblă noaptea/ pe marginea crengii și-a frunzei* (Poem, 108); *Îl văd zilnic/ pe aceeași stradă* (Mutul, 146); **Zilnic** viața noastră.../ *Viața noastră se varsă* (Un semn, 290); *Se urcă iarna fumul/ Deasupra casei noastre* (Fumul, ninsoarea, 246); *Te vizitau uneori/ Poezii/ Și Mântuitorul, poate* (Râul, ramul, 366); *Trebuie să-i strigi/ Seara acasă* (Lăsați morții, 143) etc.

La exprimarea sensurilor temporale, în creația viereană, își dau concursul și *substantivele* ce exprimă:

- semnificația generală de timp: *vreme, timp, epocă, destin, veșnicie, eternitate, soroc* etc.: **Vreme-crâncenată**.../ *Și plecăm de-acasă* (Război, 118); *Vine vreme, peste vreme* (Cântec basarabean, 365); *Te-ai scufundat/ În veșnicie* (Litaniile pentru orgă, 138); *Ne-am născut în veșnicie/ Ea ne vede și ne știe* (Ne-am născut într-o colindă, 347); *Nu s-au târguit nicicând/ Flori cu-albine pe pământ/ Și nici timpul – cu Iisus/ Se iubesc și e de-ajuns* (Ne-am născut într-o colindă, 347) etc.;

- intervale de timp de diferite lungimi: *secol, deceniu, an, lună, săptămână, zi, noapte, oră, minut, secundă, clipă, veac* etc.: *Veni-va o zi când/ Nu dreptatea noastră/ Ci șarpele va umbla/ Cu capul spart* (Veni-va o zi, 206); *M-am amestecat cu viața/ Ca noaptea cu dimineța* (Cu viața, cu dorul, 121); *Lipsești din blânda seară*,/ *Dar nu lipsești din țară* (Litaniile pentru orgă, 138); *O fi mama pe-acolo în seri* (Mai mică decât iarba, 140); *Acum, când glasul iernii/ Îl aud din toamne* (Logosul și muzica, 214); *Și noi de veacuri, în pământ*,/ *Ne ducem crucea pe pământ* (Așa Hristos să ne adune, 346); *Găzduiți de ea: de clipa iubirii*.../ *Biruim mizeria vieții* (Aureola, 322); *Curge Prutul fără noi/ Neavând noapte și zi* (Podul, 259); *Cineva*,/ *Din cuibul fiecărui minut/ Zburătăcește secunde* (Aureola, 231); *Iar ceasul lor era toba/ Care miezul nopții*

bătea (El, 193); *Era primăvară* (Răniții, 338); *Cu cine oare s-a jucat Dumnezeu/ În copilăria sa?! (Într-un cântec, 289) etc.*

Adjectivele cu sens temporal sunt mai puțin numeroase în creația viereană și sunt corelative cu substantivele ce exprimă sensuri temporale. În acest sens, atestăm adjective care exprimă:

- o calitate referitoare la intervale de timp de diferite lungimi: *anual, săptămânal, cotidian, zilnic, momentan, lunar* etc.: *Un câine/ nu lipsește nicicând/ de la rugăciunile zilnice* (Câinele japonez Canon, 339); *Suntem fericiți că/ În vărative seri/ Urcă din țară spre tine/ Sufletul ierbii* (Atâta iarbă, Doamne, 276) etc.

Temporalitatea este exprimată și în titlurile poeziilor: *Toamnă era*, 249; *Clipa în care pot muri fericit*, 302; *Primăvara*, 305; *Vara*, 305; *Toamna*, 305; *Când sunt eu lângă mama*, 40; *Seara pe deal*, 78; *Când...*, 95; *Sunt vremuri*, 185; *Poate numai atunci*, 216; *Veni-va o zi*, 206; *Numai atunci*, 216; *Vreme de război*, 270; *În ziua de paști*, 278; *Vremuri*, 291; *Clipa*, 315 etc.

În titlurile date se exprimă ideea de timp fie printr-un *cuvânt* constituit dintr-un substantiv: *Vremuri, Clipa, Primăvara, Vara, Toamna*; fie printr-un *grup nominal*: *Vreme de război, În ziua de Paști, Numai atunci, Seara pe deal, Poate numai atunci*; fie printr-un *enunț-propoziție*: *Toamnă era, Sunt vremuri, Veni-va o zi*; fie printr-un *segment de frază incompletă*: *Clipa în care pot muri fericit, Când sunt eu lângă mama*.

În concluzie, menționăm că perspectiva temporală a creației viereane este o deviere poetică ce implică o schimbare de sens a structurilor gramaticale temporale, mai exact, o trecere de la sensul lor denotativ la cel conotativ, adică afectiv.

Bibliografie

- Irimia, Dumitru. 1986. *Structura stilistică a limbii române contemporane*. București: Editura Științifică și Enciclopedică.
- Vianu, Tudor. 1968. „Structura timpului și flexiunea verbală“ în *Studii de stilistică*. București: Editura Didactică și Pedagogică.
- Vieru, Grigore. 2008. *Taina care mă apără*. Opera poetică (ediție realizată de Grigore Vieru și Daniel Corbu). Iași: Editura Princeps.